

Aanleg aardgastransportleiding Hattem-Flevocentrale

**Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
en de aanvulling daarop**

6 december 2007 / rapportnummer 1859-87

1. OORDEEL OVER HET MER

N.V. Nederlandse Gasunie heeft het voornemen om tussen Hattem en de Flevo-centrale¹ een gastransportleiding aan te leggen ten behoeve van de gasvoorziening van deze centrale. De transportleiding zal ongeveer 50 km lang worden en een diameter hebben van 24 inch (60 cm). De route is zoveel mogelijk gebundeld met het tracé van de Hanzelijn en loopt door diverse Natura 2000-gebieden.

De Gasunie heeft een MER² opgesteld ten behoeve van de besluitvorming over de voor de tracékeuze benodigde aanpassingen in bestemmingsplannen en de voor de aanleg benodigde vergunningen in het kader van de Grondwaterwet (Gww) en de Wet beheer Rijkswaterstaatswerken (Wbr). Het Bureau Energieprojecten van SenterNovem coördineert namens de bevoegde overheden de m.e.r.-procedure.

De Commissie is van oordeel dat de benodigde informatie voor de besluitvorming over de bestemmingsplannen en de Gww en Wbr vergunningen in het MER en de aanvulling aanwezig is.

Uit het MER en de aanvulling hierop blijkt dat het mogelijk is het voorkeurs-tracé aan te leggen zonder dat negatieve gevolgen optreden op de beschermende natuurwaarden in de Natura 2000-gebieden 'Uiterwaarden IJssel' en 'Veluwerandmeren'. In het MER is weergegeven dat de Gasunie een aantal kwetsbare punten passeert door middel van een gestuurde boring. Hiermee worden op deze punten nadelige effecten op natuurwaarden - maar ook aardkundige waarden - voorkomen.

Uit het MER blijkt overal op het traject voldaan wordt aan de normering voor externe veiligheid (effecten op de veiligheid van mensen in de omgeving).

In het volgende hoofdstuk geeft de Commissie een toelichting op het hierboven genoemde oordeel en enkele aanbevelingen voor de verdere besluitvorming.

2. TOELICHTING OP HET OORDEEL MET AANBEVELINGEN

2.1 Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden IJssel'

MER

Het tracé van de transportleiding loopt door het Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden IJssel'. In het MER is aangegeven dat ter plaatse van dit gebied het habitattype stroomdalgrasland (H6120) zal worden vergraven om de leiding aan te leggen. Op basis van de informatie in het MER geeft dit een verlies aan

¹ Elektriciteitscentrale van Electrabel te Lelystad.

² Voor technische informatie over de m.e.r.-procedure, de rol van de Commissie, samenstelling van de werkgroep, betrokken bevoegde overheden en een overzicht van de door de initiatiefnemer aangeleverde stukken wordt verwezen naar bijlage 1. In bijlage 2 is een overzicht van de inspraakreacties opgenomen.

areaal van ongeveer 1-2 hectare³. De passende beoordeling bij het MER vermeldt een hersteltijd voor dit habitatype van enkele jaren en stelt daarom dat er geen significante negatieve gevolgen optreden op dit habitatype. Het MER vermeldt niet of hier pionierstadia, slecht ontwikkelde en/of de goed ontwikkelde vormen⁴ van dit habitatype bedoeld worden. Het MER onderbouwt niet waarop de genoemde relatief snelle hersteltijd⁵ is gebaseerd. Tot slot komt de floristische inventarisatie en beschrijving in het MER en de passende beoordeling niet overeen met de karakteristieke soorten van het habitatype stroomdalgrasland.

Op basis van bovenstaande concludeerde de Commissie dat de effecten op Natuur niet goed in beeld zijn gebracht en niet aannemelijk gemaakt is dat de realisatie van de transportleiding op deze locatie mogelijk is zonder negatieve gevolgen voor dit Natura 2000-gebied.⁶ De Commissie heeft geadviseerd de effecten op natuur in een aanvulling nader uit te werken. In antwoord hierop heeft de Gasunie een aanvulling op het MER opgesteld.

Aanvulling

De aanvulling bevat de benodigde informatie. De aanvulling onderbouwt dat ter plaatse van het tracé het habitatype stroomdalgrasland (H6120) **niet** voorkomt en ook geen andere Natura 2000 habitattypen voorkomen, dit in tegenstelling tot de informatie in het MER.

Uit de aanvulling blijkt dat de realisatie van de aardgastransportleiding geen negatieve gevolgen heeft op dit Natura 2000-gebied.

- De Commissie beveelt aan om de aanvulling ook openbaar te maken, bijvoorbeeld in het kader van de besluitvorming over de bestemmingsplannen.

2.2 EHS Revebos

In het MER is vermeld dat ter plaatse van de EHS locatie Revebos compensatie plaatsvindt voor verloren gegaan bos. In het MER is niet vermeld hoe deze compensatie uitgevoerd wordt.

De Gasunie heeft tijdens de toetsingprocedure aan de Commissie aangegeven dat compensatie zal plaatsvinden ten gunste van een bebossingsplan in de buurt van Dronten. Dit in overleg met de gemeente en staatbosbeheer.

- De Commissie adviseert bij de besluitvorming over het bestemmingsplan aan te geven – zoals voorgeschreven in de Nota Ruimte – hoe deze compensatie geregeld wordt.

³ Deze oppervlakte is afhankelijk van de lengte van de vergraving, in het MER en de bijlagen wordt een lengte voor de vergraving van 250 of 400 meter weergegeven.

⁴ Momenteel bedekt dit type in Nederland in goed ontwikkelde vorm ongeveer 30 hectare. Daarnaast is de staat van instandhouding van dit habitatype zeer ongunstig (bron: www.minlnv.nl).

⁵ Dit habitatype heeft in goed ontwikkelde vorm een hersteltijd van enkele tientallen jaren.

⁶ Iedere aantasting van een instandhoudingsdoelstelling, die in een zeer ongunstig staat verkeerd, moet als significant gezien worden. Wanneer (mogelijk) wel significante effecten optreden op de stroomdalgraslanden, dan moet in het kader van de Nb-wet naar alternatieven gekeken worden, die mogelijk zijn zonder significante gevolgen. Zoals bijvoorbeeld een verlegging van het tracé.

2.3 Externe veiligheid

Uit het MER blijkt dat overal op het traject voldaan wordt aan de normering uit het huidige beleid⁷. Berekend is dat de gasleiding voor de toekomstige Hanzelijn geen aanvullend risico oplevert. Het huidige beleid houdt rekening met aan te houden afstanden tot gebouwen of plaatsen waar frequent en/of langdurig personen verblijven, zoals bijvoorbeeld ziekenhuizen of woonbouw, windmolens worden echter in het huidige beleid niet benoemd. Naast bovengenoemde toetsing is in het MER daarom specifiek ingegaan op risico 's in relatie tot windmolens⁸. De windmolens leveren volgens het MER geen onaanvaardbaar risico op voor de gasleiding.

In het MER worden de risico's met betrekking tot windmolens (afvallen, omvallen en afbreken onderdelen windmolen, waardoor de leiding beschadigd kan raken) uitgewerkt conform een eigen methode. De uitwerkingsmethodiek van deze risico 's is niet vastgelegd in wet- en regelgeving.

SenterNovem heeft hiervoor wel een richtlijn uitgebracht namelijk 'Het handboek Risicozonering Windturbines' (handboek). In het MER is het handboek niet gehanteerd. Bij de opstelling van het handboek heeft SenterNovem onder andere samengewerkt met de Gasunie (respectievelijk coördinator namens de bevoegde gezagen en de initiatiefnemer van deze procedure) en diverse overheden, dit mede om voldoende draagvlak voor het handboek te creëren. Wanneer het handboek gehanteerd wordt is de PR 10^{-6} contour groter dan in het MER. Op basis van de in het MER genoemde afstanden van de leiding tot de windmolens is de verwachting dat ook bij het hanteren van het handboek nagenoeg geen effecten te verwachten zijn.⁹

Toekomstig beleid externe veiligheid

De Commissie constateert dat het toekomstig veiligheidsbeleid voor buisleidingen nog niet openbaar is en wellicht ook nog in ontwikkeling is. Hierdoor is deze uitwerking niet te controleren en constateert de Commissie dat formeel nog niet gesteld kan worden dat voldaan wordt aan het toekomstig veiligheidsbeleid.

Het MER vermeldt een oriënterende waarde voor het groepsrisico in het toekomstige beleid. In het huidige beleid moet het bevoegd gezag (bij een significante toename) van het groepsrisico verantwoording afleggen. Wanneer hier in het toekomstige beleid ook sprake van zal zijn, dan dienen hiertoe de toename van het groepsrisico door het initiatief, alsmede de hoogte van het groepsrisico en de toename ten opzichte van de huidige waarde (zonder het initiatief) inzichtelijk gemaakt te worden.

⁷ Handreiking externe veiligheid vervoer gevaarlijke stoffen, maart 1998 en circulaire zonering langs hoge druk aardgastransportleidingen, november 1984.

⁸ Het MER vermeldt dat langs het tracé 7 windmolens staan (tabel 4, bijlage 14 MER). Inspraakreactie 2 vermeldt dat de windmolens nog gebouwd moeten worden.

⁹ Het handboek Risicozonering Windturbines, 2de versie januari 2005 vermeldt dat voor de ligging van de PR 10^{-6} contour gehanteerd te worden: het maximale van 'masthoogte + $\frac{1}{2}$ diameter van de rotor' of 'maximale werpafstand bij nominaal toerental'. In bijlage 11 van het MER wordt gehanteerd 'masthoogte + $\frac{1}{3}$ rotorblad. In paragraaf 9.4 van deze bijlage vindt toetsing van de afstanden plaats. Met de getallen conform het handboek Risicozonering Windturbines liggen de windmolens 1, 4 en 6 binnen deze contour. Doordat de aardgastransportleiding ter hoogte van de windmolens 1 en 6 dieper gelegen is, is hier geen effect te verwachten, voor windmolen 4 bedraagt de afstand tot de leiding 85 m. Indien het handboek gevolgd zou worden, wordt een aan te houden afstand van 95 m berekend. De verwachting is dat de invloed van windmolen 4 op de gasleiding aanvaardbaar is indien ter plaatse van de leiding ter hoogte van windmolen 4 beperkte aanvullende maatregelen worden genomen, bijvoorbeeld een diepere ligging of afdekking.

- De Commissie geeft in overweging het toekomstige groepsrisico ten gevolge van de aardgasleiding uit te werken en (de toename van) het groepsrisico, daar waar sprake is van een significante toename, inzichtelijk te maken ten behoeve van de verantwoording van het groepsrisico door het bevoegd gezag¹⁰. Door op deze manier het groepsrisico te presenteren wordt aansluiting gezocht bij de beoordeling van het groepsrisico conform de Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen.

¹⁰ Gasunie heeft geen relevante FN-curves van het groepsrisico na realisatie van de leiding weergegeven in het MER, dit omdat op het gehele tracé geen overschrijding van de oriënterende waarde van het groepsrisico plaatsvindt. Gasunie kan FN-curves opnemen van de tracés die leiden tot een significante verhoging van het groepsrisico. Gasunie heeft aangegeven dat voor de nieuwbouwplannen inmiddels het groepsrisico wel apart is geanalyseerd en waar relevant gerepresenteerd in de vorm van een FN-curve.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: N.V. Nederlandse Gasunie

Bevoegd gezag: Gemeenten Hatten, Kampen, Oldebroek, Dronten en Lelystad, de provincies Gelderland, Overijssel en Flevoland, Rijkswaterstaat en Waterschap Groot Salland

Besluit: bestemmingsplannen en vergunningen in het kader van de Grondwaternetwet en de Wet beheer Rijkswaterstaatwerken

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: D 8.2, D 15.1

Activiteit: aanleg gastransportleiding

Betrokken documenten:

- Milieueffectrapportage Aanleg aardgastransportleiding Hatten – Flevocentrale, inclusief bijlagenrapport, augustus 2007;
- Aanvulling op MER, achtergrondrapport natuur en passende beoordeling, 14 november 2007.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in Staatscourant nr. 12 op 17 januari 2007
aanvraag richtlijnenadvies: 15 december 2006
ter inzage legging startnotitie: 18 januari 2007 tot en met 28 februari 2007
richtlijnenadvies uitgebracht: 21 maart 2007
richtlijnen vastgesteld: 26 april 2007

kennisgeving MER in Staatscourant nr. 185 op 25 september 2007
aanvraag toetsingsadvies: 22 augustus 2007
ter inzage legging MER: van 27 september tot 7 november 2007
toetsingsadvies uitgebracht: 6 december 2007

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de (vooraf) gestelde eisen. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de eventuele tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een voldoende plaats te geven bij de besluitvorming. Is dat naar haar mening niet het geval dan signaleert de Commissie dat er sprake is van een zogenoemde 'essentiële tekortkoming'. De Commissie adviseert dan dat die informatie alsnog beschikbaar komt, alvorens het besluit wordt genomen. Overige tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

drs. S.J. Harkema (werkgroepsecretaris)

ir. A.J. Pikaar

drs. J.G.M. van Rhijn (voorzitter)

dr. N.P.J. de Vries

prof.ir. J.J. van der Vuurst de Vries

BIJLAGE 2: Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. Ministerie van VROM, Den Haag
2. Biomassa Van Werven Energie BV, Oldebroek
3. RACM, Zeist
4. De heer G. Tromp, Kamperveen
5. Rijkswaterstaat IJsselmeergebied, Lelystad

**Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Aanleg
aardgastransportleiding Hattem-Flevocentrale en de aanvulling
daarop**

N.V. Nederlandse Gasunie heeft het voornemen om tussen Hattem en de Flevocentrale een gastransportleiding aan te leggen. De Gasunie heeft een milieueffectrapport (MER) opgesteld ten behoeve van de besluitvorming over de voor de tracékeuze benodigde aanpassingen in bestemmingsplannen en de voor de aanleg benodigde vergunningen in het kader van de Grondwaterwet (Gww) en de Wet beheer Rijkswaterstaatswerken (Wbr). De Commissie voor de milieueffectrapportage geeft in dit advies weer of in het MER de benodigde (milieu)informatie voor de besluitvorming aanwezig is.

ISBN: 978-90-421-2249-9